

Tragikus halála nemesak részvétet keltett barátai körében, de lesújtólag hatott. Gyászba borulva emlékeziünk szeretett barátainkra és tagtársainkra. Az idő lassan enyhíti a szívek fájalmát, de nem mossa el az emlékezést; az idő halad, felváltják egymást az évszakok, jön a tavasz, kivirít a virág, megjön a pillangók serege és meghozza újra és újra a visszaemlékezést! És e megemlékezés élni fog bennünk és utódainkban, a míg csak lesz magyar entomologia.

Amicta Ecksteini Ld.

Irta: ULBRICH EDE.¹

Az *Amicta Ecksteini* LD. egyike azon lepkéknek, mely először Magyarországból vált ismeretessé.

Ezen minden irányban felette érdekes kis lepkének úgy alakja, mint életmódja különlegességénél fogva szerfelett felkelti a gyűjtő érdeklődését. Magyarországon a múlt század ötvenes éveinek elején Budapesten fedezték fel és 1855-ben írták le.² A Psychidákhoz tartozik, a mely család nőstényei tudvalevőleg szárny nélküliek, pondrókhoz hasonlóak és életük hernyó-korszakát zsákba burkolva töltik.

A lepke maga április utolsó harmadában repül, szürkés-fekete, átlátszó, tompán kikerekített szárnyakkal; az elnyújtottabb elülső szárnyak a közepsejt végén egy jól kivehető, a nagylepkéket jellemző, fekete foltot mutatnak fel. Csápjai mindvégig kettősen fésűsök. Potroha kissé hosszabb, mint a szárnyak, feketés-szürke, selymesfényű szőrökkel fedett, melyek a potroh felé kisebbednek és ritkulnak. A szárnyak rojtozata fekete és igen keskeny. A nősténylepke elefántesontszínű, csak a feje sötétbarnás, kevés szőrrel fedett, a láb helyek eltörpültek s alig láthatók, úgy hogy az állatok pondró módra képesek egy kis helyváltoztatásra s leginkább csak a saját tengelyük körül való hengergető mozgásra utaltak.

Mind a két nemnek a hernyói hosszúkás zsákban élnek, mely száraz fűszálakkal megrakott, mely utóbbiak a nősténynél hosszabbak és sűrűbbek, úgy hogy ennél a zsák alsó nyílásától annak felső végéig érnek; míg a hímek zsákján csak az alsó nyílás körül van néhány rövidecske fűszál felrakva és a cső $\frac{2}{3}$ része szál nélküli szokott maradni. A nőstény zsákját ennél fogva a hímekétől nagyon könnyen meg lehet különböztetni.

Zsákokat már július és augusztus havában lehet fűszálakhoz ragasztva találni. A hernyó áttelel s április elejéig él ilyen alakban.

¹ Szerzőnek utolsó rovar-tani dolgozata, melyet néhány héttel hirtelen bekövetkezett halála előtt írt meg és adott át közlés végett.

² Verhandlungen der zoolog.-bot. Gesellschaft in Wien.

A hernyó a zsákkal együtt az előlábak segélyével végzi a felszerelés helyváltoztatását, egyik fűtörzsöktől a másikhoz vándorogva. A táplálkozás ideje alatt a hernyó a esőben tartózkodik, fejjel a zsáknyílásnál. Rendes táplálékát füvek képezik, melyek törzsökei alatt szeret tartózkodni.

Április elején a zsákok vándorlása megszűnik, a hím zsákja alsó részével lazán odaerősítetik mintegy 45°-os szögben néhány vékonyabb fűszálhoz, míg a nőstény zsákját erősen odaköti valamelyik vastagabb szárhoz, még pedig úgy, hogy a zsák majdnem vízszintes állásban marad. A zsákok ezen különböző állása és elhelyezése nem véletlen műve, hanem igen lényeges biológiai fontossággal bír.

A hím zsákjának ezen 45°-os szögbeni állása, segítségére van a kikelő lepkének a bábból való kibúvásánál, míg a nősténynél a vízszintes elhelyezés lehetségessé teszi a copulatiót. A szárny nélküli ♀ lepke rendszeren csak néhány nappal a ♂ megjelenése után kezdi a kikélést, nyilván, hogy megjelenésekor már készen találja az idegesen röpködő, a másik nemet hajszólo hímeiket. A peregve és tombolva tovább mozgó hím ekként könnyen ráakad a zsákban honoló nőstényre. Utóbbi a copulatio után sem hagyja el a zsákot, hanem ott rakja le petéit s Dr. URUYK NÁNDOR megfigyelése szerint az anya jól táplált teste, valamint a zsákszövet képezi a kikelő fiatal hernyók első táplálékát, a mely utóbbi adatot azonban, miután hernyók tenyésztésével magam nem foglalkoztam, megerősíteni nem bírom.

Április vége felé (22—25-ike táján) megjelenik maga a lepke. A kikélést megelőzi a zsák felső részének a kiszélesedése, a menyinyiben az időközben már a zsáknyílás felé fejjel álló báb előre tolódik, valamint a zsáknak sűrű egymásutánban fel s alá való mozgatása. Nemsokára kibúvik a felső nyíláson a báb, mely folytonosan fel s alá hajolva lassanként kitolódik annyira, hogy csak a potrohgyűrűk maradnak benn a zsákhüvelyben. Ha ezen művelet alatt a báb a zsákból véletlenül kiesik, a mi leginkább akkor szokott előfordulni, ha a zsákokat nem tartották eléggé nedvesen, a lepke már elveszettnek tekinthető, mert habár ilyen esetekben többször igyekeztem operatívén közbelépni vagy úgy, hogy a bábót visszahelyeztem a hüvely szájába — a mi csak nagyon ritkán szokott sikerülni —, vagy pedig úgy, hogy a lepkét magát kisegítettem a bábból, a kikelt állat ily esetekben mindig csak nyomorék és torz maradt. Csak a magukat a bábból rendszeren kidolgozó lepkék épek és teljesek; a nem rendszeren elhelyezett zsákból pedig a lepke egyáltalán nem szokott kikelni.

A bábból kifelé igyekvő lepke, a báb fel s alá hajlongó mozgatásával végre áttöri torával a bábhüvelyt s először is láthatóvá

válík a szürkésfekete tor, azután megjelenik a kis fej, erre következik a lepke első két lába, azután láthatók lesznek a csápok, kibújnak a fejletlen kis szárnyaeszkák, még egy erőteljes mozdulat és megjelenik az egész lepke; mely első életútját az immár üres báb-hüvely többszörös, nagyon ideges körüljárásával kezdi, időközben elülső két lábával folytonosan játszadozik. Ezen sétájuk alatt ügyetlenül leesnek, újból feltápáskodnak s ugyancsak előbbeni helyüket felkeresve, folytatják sétájukat és játékukat. Az alatt a szárnyak meglehetősen rövid idő alatt teljesen kifejlődnek és megmerevednek. De azért a már kész lepkék ezen tartózkodási helyüket még jó ideig nem hagják el, míg egyszer csak feliramodnak s megkezdik rohamos, pergő repülésüket, mely már a nőstény felkeresésének van szánva.

Érdekes a torzlepkéknek kikelés utáni viselkedése. Ezek leginkább a fejükön állva, tombolva forognak szüntelenül a saját tengelyük körül, majd felágaskodnak, ismét odacsapódnak, egy irammal tovább lökik magukat s újból kezdik vergődő, ideges tánczukat, míg csak teljesen ki nem merülnek.

Budapesten az első lepkéket a Városligettől keletre, az alsó rákosi, akkoriban meglehetősen nedves réteken, melyek időközben már legnagyobbbrészt be lettek építve, fogták.

A múlt század kilenczvenes éveiben DR. UHRYK NÁNDOR kísérletet tett a lepke áttelepítésével s néhány megtermékenyített nőstényszákot kitett a Svábhegynek déli, a Farkasvölgy felé elterülő, felhagyott s már teljesen begyepesedett szőlőibe. Daczára, hogy ez a vidék vizesnek épen nem mondható, az áttelepítés mégis sikerült s a lepke ezen a vidéken teljesen meghonosodott s lepkészeink most már másutt nem is igen keresik az állatot. Sajnos, hogy e körülmény következtében az állat az utolsó években ott meglehetősen megritkult s csak a háború folyamán, miután gyűjtőink legnagyobb része másutt van elfoglalva, kezdett újra szaporodni.

A burgonya rovar-ellenségei.

Irta : DR. STREDA REZSŐ.

A burgonya egyik leghasznosabb s sokoldalúlag használható gazdasági növényünk. Németországban a burgonyatermelés elsőrangú, a mennyiben kb. 400 millió métermázsa évenként. Hazánkban átlag a termőföld 4%-ban termelik, épen a legtermékenyebb vidékeken hanyagolják el, a terméketlenebb északi vármegyékben (Túróc, Árva, Liptó) a termőföld 30%-ban is termesztik; nálunk a termelés kb. 30—50 millió métermázsa évenként, Németország termelésének tehát csak tizedrésze. A burgonyatermelés gazdasági fontossága